

5. Ulusal Deniz Turizmi Sempozyumu

**KRUVAZİYER YOLCU SAYISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: TÜRKİYE EGE
PORT ÖRNEĞİ**

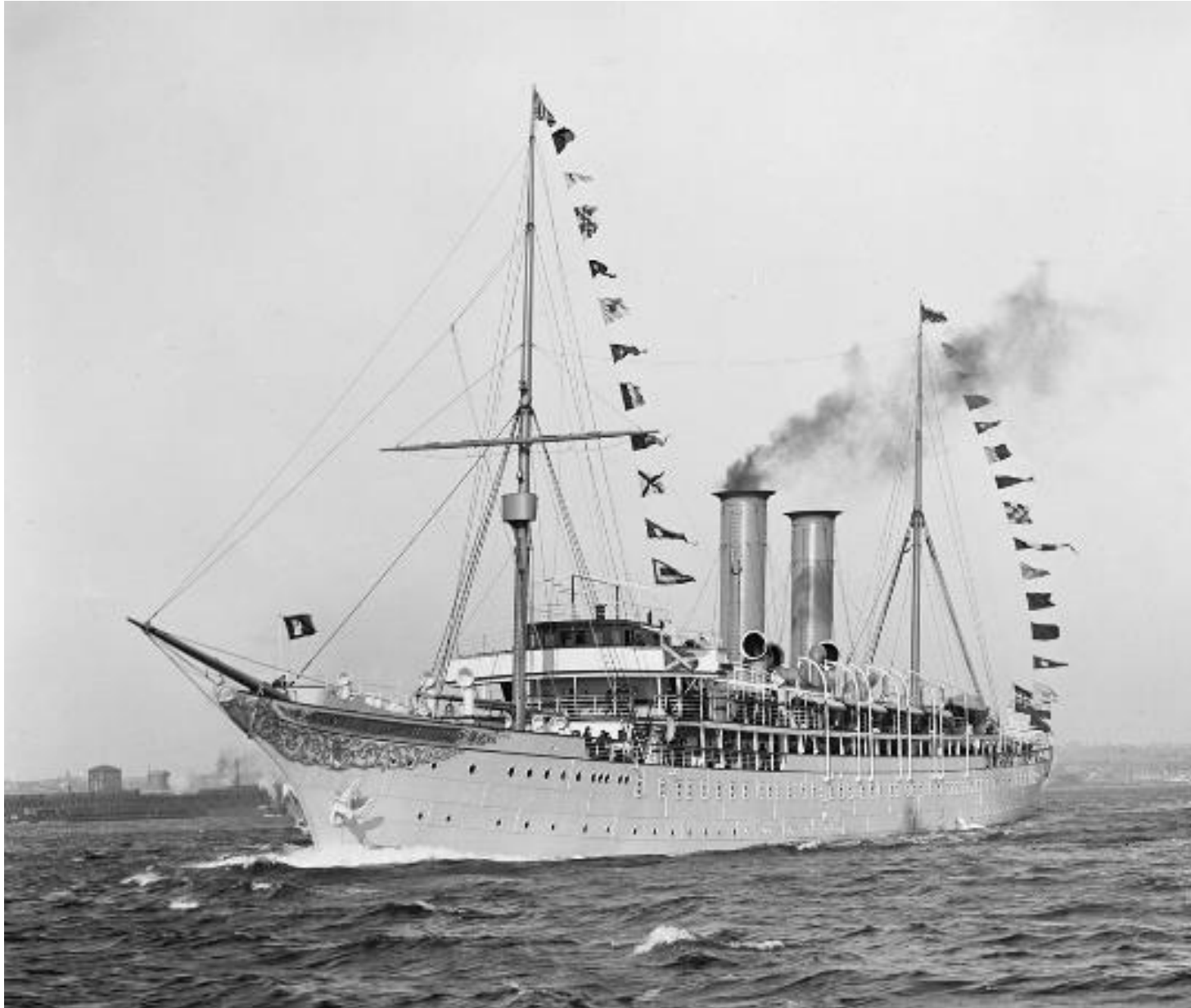
Nergis ÖZİSPA, Ozan AKÇA

GİRİŞ

- Kruvaziyer taşımacılığı son yıllarda en gelişmekte olan pazarlardan biridir. Kruvaziyer endüstrisi dünya genelinde yıllık % 7 büyümektedir. Kruvaziyer taşımacılığı, 2015 yılından sonra ise Türkiye limanlarına gelen gemi ve yolcu sayılarında büyük bir düşüş yaşandığı tespit edilmiştir. Türkiye'deki kruvaziyer gemi ve yolcu sayısının azalmasının nedenlerini Kuşadası kruvaziyer limanı olan Ege Port'ta röportaj yaparak araştırılıp düşüşün nedenlerini saptanmıştır.

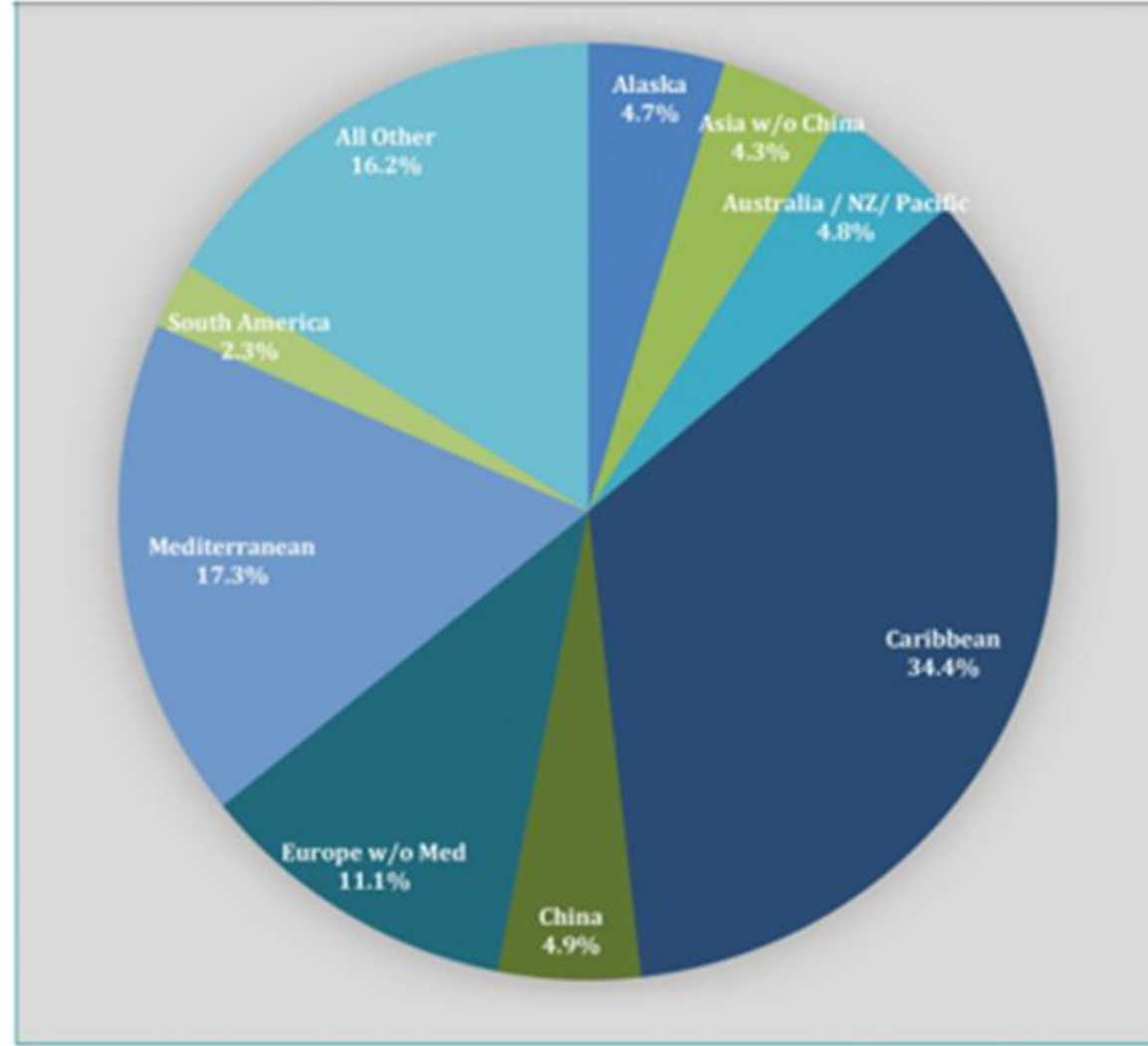
KRUVAZİYER NEDİR?

- Deniz yoluyla bir yolculuğa çıkarak, çeşitli hedefleri ziyaret etmek amaçlı oluşturulan rota boyunca, konukların temel yolcu taşımacılığı standartlarına sahip bir gemiye eğlence amaçlı seyahate çıkma ücreti ödeyerek aldıkları hizmettir.
- Kruvaziyer gemi, üzerinde birçok konaklama, yemek, eğlence seçenekleri bulunan; yüksek hizmet standartlarına sahip; programlanmış belirli rotalarda turistik amaçlı olarak çalışan yolcu gemileridir.

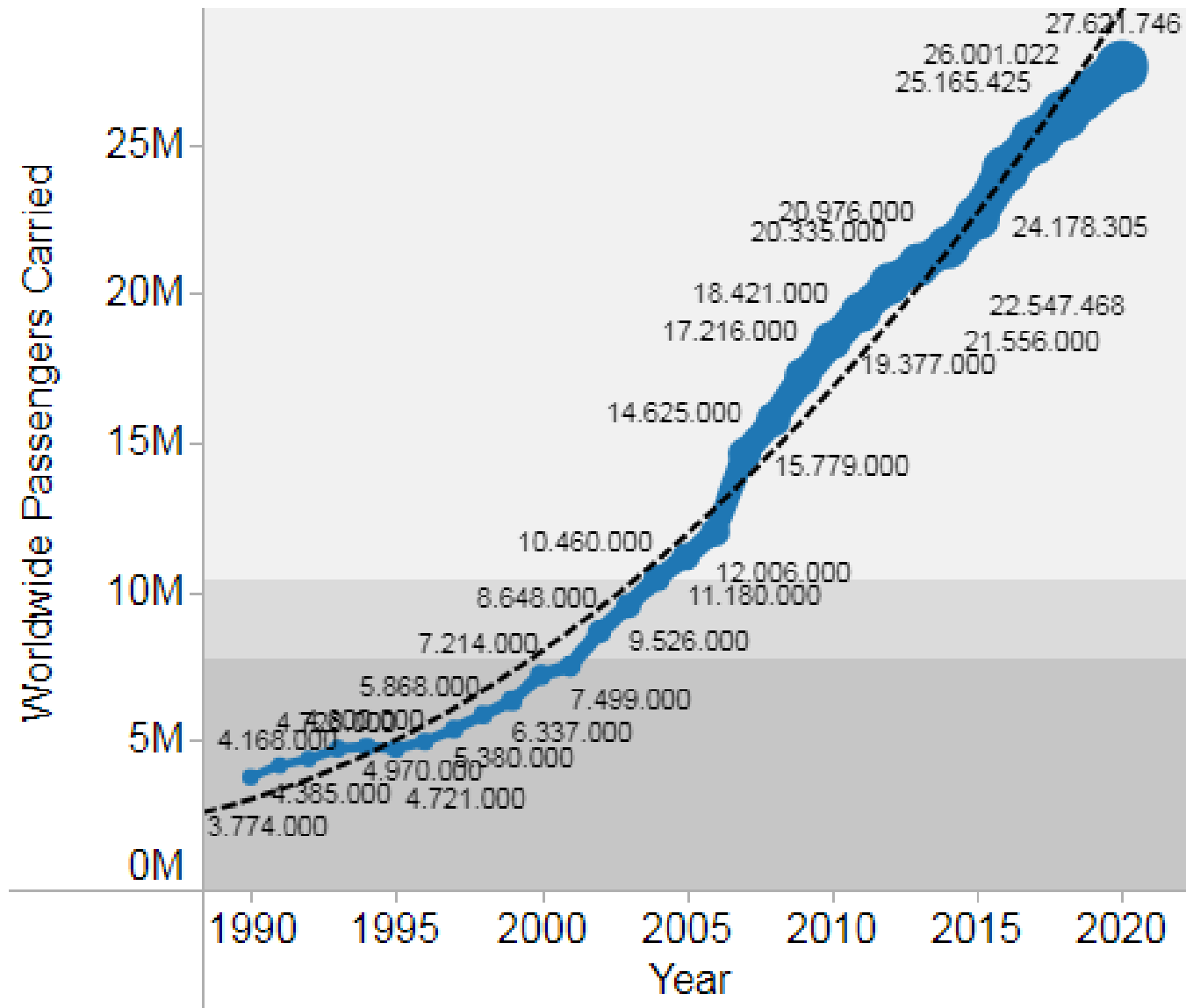
Prinzessin
Victoria
Luise(Hamburg-
America
Line,1900)

Dünya Kruvaziyer Turizmi Coğrafi Dağılımı

FCCA,2019.

Growth of Worldwide Passengers Carried

Source Region of Passengers

Kruvaziyer Firmaları

- *Carnival Corporation* 1972 yılında,
- *Royal Caribbean Cruise Line (RCCL)* 1968 yılında,
- *Norwegian Cruise Lines* ise 1966 yılında kurulmuştur.

Total passenger and exchange rates

In thousands

Market	2016	2017	2017
Grand Total	6,775	6,941	2.5%
Germany	2,018	2,189	8.5%
United Kingdom & Ireland	1,950	1,959	0.5%
Italy	751	769	2.5%
Spain	479	510	6.4%
France	554	503	-9.2%
Switzerland	146	151	3.1%
Austria	125	129	3.5%
Netherlands	104	110	5.9%
Norway	111	104	-6.9%
Belgium	69	72	4.3%
Russian Federation	48	68	41.6%
Sweden	66	64	-3.2%
Portugal	44	48	11.2%
Denmark	46	45	-1.5%
Turkey	65	36	-44.3%
Cyprus	21	23	8.0%
Poland	18	21	16.2%
Greece	21	18	-17.5%

Source: [CLIA Market Report, 2017](#)

Türkiye'de Kruvaziyer Turizmi

- Türkiye'yi içine alan Akdeniz bölgesi, doğal güzelliklerin ve tarihi ve kültürel zenginliklerin bir arada olduğu önemli bölgelerden biri ve bu turistik faktörlerin kıyı ilçelerinde veya yakın çevrelerinde yer alıyor olması Türkiye'yi çekici yapan bir etkidir. (İncekara&Yılmaz, 2002)

2015-2018 Yılları arası Toplam Kruvaziyer Yolcu Sayısı

Limn	2015	2016	2017	2018
Alanya	22.232	9.271	12.190	3.023
Antalya	168.538	45.979	40.301	7.656
Bartın	954	171	103	-
Bodrum	62.050	61.315	31.817	24.263
Bozcaada	14.970	1.336	-	-
Çanakkale	22.494	6.394	848	22
Çeşme	40.772	57.987	66.021	51.054
Dikili	8.317	3.998	99	103
Fethiye	2.824	338	-	273
Göcek	883	162	538	162
Güllük	347	323	640	-
İstanbul	595.880	43.543	1.332	-
İzmir	241.716	27.619	9.117	-
Kaş	4.122	1.057	-	-
Kuşadası	567.315	349.781	119.884	121.821
Marmaris	129.126	15.628	23.736	5.311
Mersin	1.597	2.505	-	83
Mudanya	655	-	-	-
Samsun	550	54	-	-
Sinop	1.361	171	103	-
Taşucu	286	174	-	-
Trabzon	2.281	226	103	-
Yalova	0	1	-	-
Toplam	1.889.370	628.033	306.687	213.771

Kaynak: DTGM, 2019

2015	TOPLAM GEMİ	TOPLAM YOLCU
ANTALYA	52	168.538
İSTANBUL	345	595.880
İZMİR	114	241.715
KUŞADASI	506	567.315
MARMARİS	83	129.126
TOPLAM	1.456	1.889.370

2016	TOPLAM GEMİ	TOPLAM YOLCU
ANTALYA	16	45.979
İSTANBUL	56	43.543
İZMİR	24	27.619
KUŞADASI	271	349.781
MARMARİS	22	15.628
TOPLAM	590	628.033

2017	TOPLAM GEMİ	TOPLAM YOLCU
ANTALYA	11	40.301
İSTANBUL	5	1.332
İZMİR	18	9.172
KUŞADASI	126	119.884
MARMARİS	24	23.736
TOPLAM	311	306.887

2018	TOPLAM GEMİ	TOPLAM YOLCU
ANTALYA	3	7.656
İSTANBUL	0	0
İZMİR	0	0
KUŞADASI	146	121.821
MARMARİS	21	5.311
TOPLAM	247	213.771

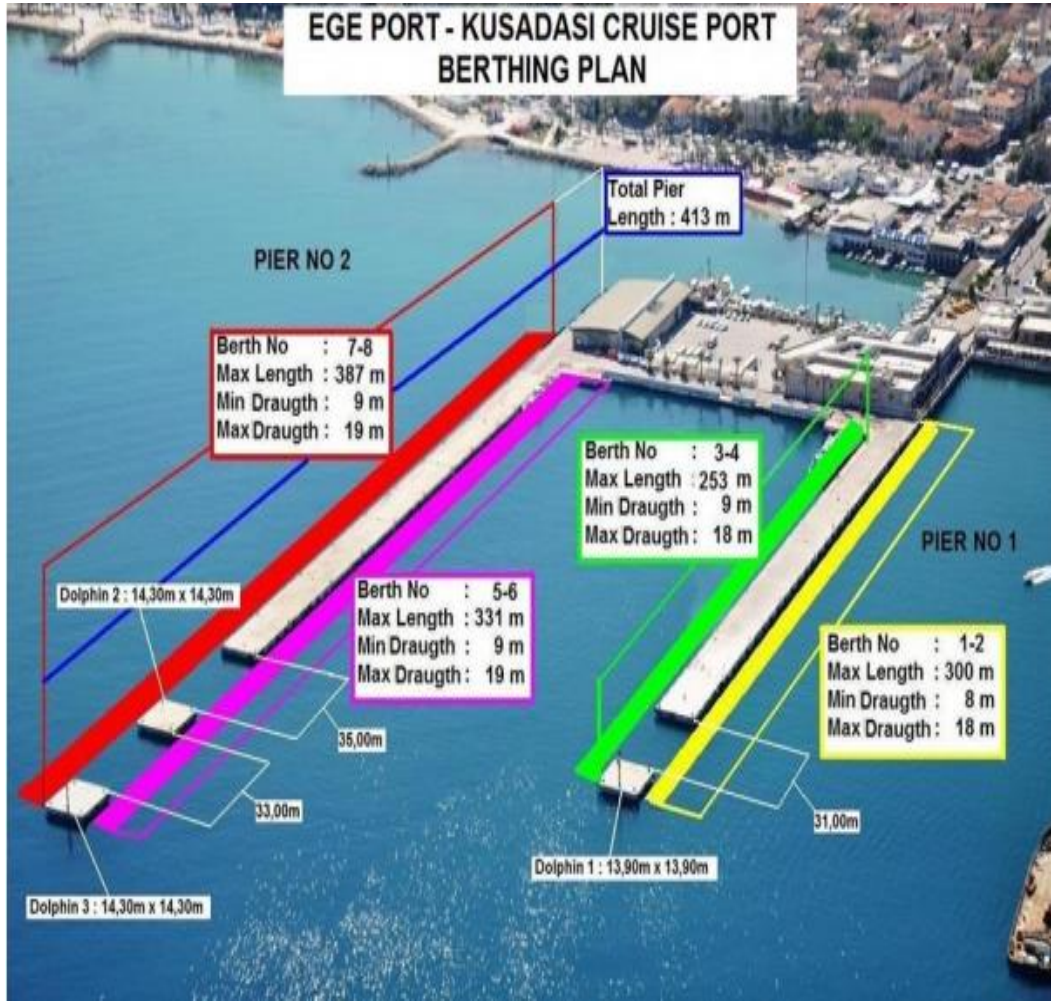
Kuşadası

- Kuşadası ilçesi Aydına bağlı ve uzaklığı 71km'dir. İzmir'e uzaklığı ise yaklaşık 95km'dir.
- Ege kıyısında bulunan Kuşadası, Türkiye'nin önde gelen kruvaziyer turizm noktalarından biridir. Kuşadası'nda alışveriş yapma imkanı çok yüksektir. 500 kuyumcu ve 700 halı mağazası vardır.

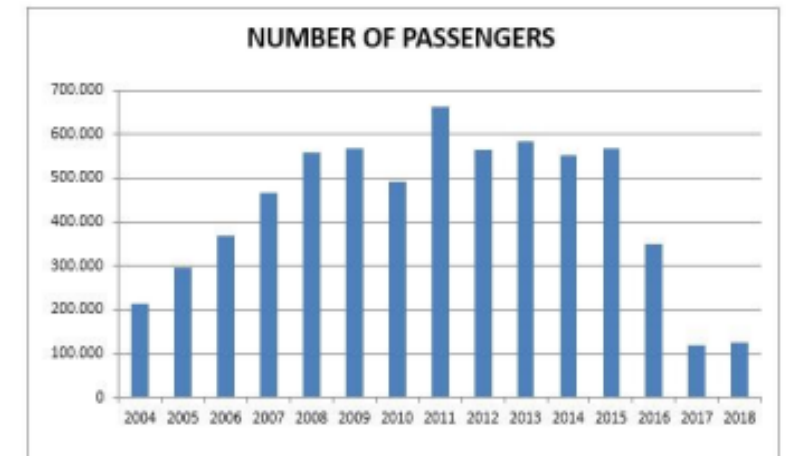
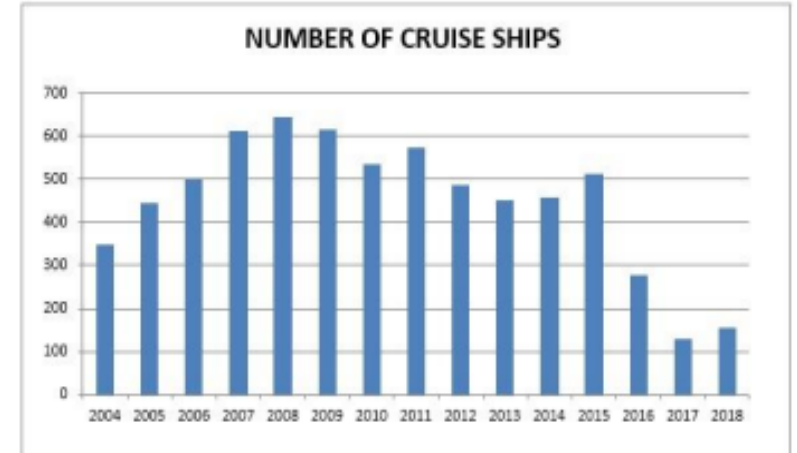

EGE PORT

- Ege Port Limanı, Türkiye'nin en işlek kruvaziyer limanı haline gelmiştir ve Akdeniz'deki en büyük uğrak limanlardandır.

YEAR	NUMBER OF CRUISE SHIPS	NUMBER OF PASSENGERS
2004	347	215.094
2005	444	295.219
2006	499	368.696
2007	613	466.639
2008	646	557.515
2009	616	568.179
2010	536	491.796
2011	574	662.792
2012	487	564.555
2013	451	583.459
2014	458	553.231
2015	513	567.290
2016	278	350.057
2017	130	119.815
2018	154	124.744

KRUVAZİYER YOLCU SAYISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: TÜRKİYE EGE PORT ÖRNEĞİ

- Bu çalışmada kruvaziyer tarihini ve bugünlere nasıl geldiğini görülmüştür. Çalışmanın asıl amacı Türkiye’de ve özellikle Kuşadası’nda son yıllarda gerçekleşen kruvaziyer gemi ve yolcu sayılarının düşüşünün nedenlerini incelemektir.

Araştırma Yöntemi

- Nitel
- Tanımlayıcı
- Yapılandırılmış röportaj

Kurum	Unvan	Görüşme Süresi	Tarih
	Genel Müdür	1 saat 50 dk.	20.03.2019
Kuşadası Ege Port Limanı	Operasyon Direktör Yardımcısı	30 dk.	20.03.2019
	Kılavuz Kaptan	20 dk.	20.03.2019

Ege Port Genel Müdürü

- Kuşadası Ege Port limanı Genel Müdürü, Kuşadası limanının Türkiye'de son 15 yılda en fazla gemi ve yolcuya ev sahipliği yapan liman olduğunu belirtmiştir. Kruvaziyer limanları için en önemli şeyin limanın gerisindeki bölgeler (paraya dönüştürülebilir alanlar) olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca Kuşadası'nın tarihi yapısının kentin hikâyesini bir ürüne dönüştürmekte ve satmakta olduğunu belirtmiştir.
- *“Gemiler para kazanmak için Türkiye'ye gelmekte, örneğin Royal Caribbean gemileri, Türkiye'ye gelmediği sürece yılda 20-25 milyon dolar zarar etmektedirler.”*

- *“Uygulama açısından yaklaşıldığında ise, kazan kazan stratejisi olarak adlandırılan sistem göze çarpmaktadır. Şöyle ki; seyahat acenteleri ile kruvaziyer şirketleri arasındaki ilişki, seyahat acentelerinin rota belirlemesi karşılığında kruvaziyer şirketlerine ücretsiz bilet sağlamaları ve karşılığında o rotada yapılan seyahatler için satılan biletlerden %20 oranında pay almaları şeklinde yapıldığı bilinmektedir.”*

- *“Son yıllarda Türkiye’ye gelen kruvaziyer gemilerin sayısında meydana gelen azalmanın başlıca nedeni 2015 yılında meydana gelen 32 bombalı saldırı, PKK ve IŞID ile ilgili güvenlik olaylarıdır. Kruvaziyer şirketlerinin Türkiye için uyarı amaçlı hareket etmeye başlaması kruvaziyer sayılarında düşüşe neden olmuştur. 15 Temmuz 2016 tarihinde meydana gelen askeri darbe girişimi sebebi ile kruvaziyer gemilerinin yaklaşık %90’ı Türkiye limanlarına uğramayı bırakmıştır. Bu ise 2016 yılında Türkiye kıyılarının tamamını etkileyen kruvaziyer yolcu sayısının azalmasının ilk sebebi olmuştur. Sonrasında 1 Ocak 2017 tarihinde meydana gelen Reina silahlı saldırısı ise, pek çok kruvaziyer şirketi tarafından Türkiye’nin güvensiz bir bölge olarak sınıflandırılmasına sebep olmuş ve daha fazla şirket Türkiye’yi kruvaziyer rotaları kapsamı dışında bırakmıştır.”*

“Türkiye’ye gelen kruvaziyer gemilerin sayısında meydana gelen azalmanın bir diğer nedeni ise 2016 yılında İstanbul limanının yenilenmiş olmasıdır. İstanbul şehri’nin tarihi, coğrafik ve kültürel yapısı önceki yıllarda pek çok turistin ilgisini çekerken İstanbul limanına uğrayamayacak olmak, kruvaziyer şirketlerinin rota değiştirmesine ve Kuşadası limanının rota dışında kalmasına sebep olmuştur.”

“ Türkiye’de 2019 yazında bazı Kruvaziyer şirketleri test seyirlerine başlayacak. 2019’da % 50 yolcu büyümesi bekliyorum ancak Türkiye için iyi bir yıl olmayacak, Kruvaziyer endüstrisi ise 2023’te toparlanacak. Her yıl normalde %10 civarında büyütürüz, ancak bu olaylar toplam 7 yıllık bir kayıba neden olduğunu söyleyebiliriz.”

Yardımcı Operasyon Direktörü

- *“Türkiye’ye gelen kruvaziyer gemilerin sayısında Son 15 yılda azalma yaşanmıştır ancak kruvaziyer gemilerinin büyümesi sebebiyle gelen yolcu sayısının arttığı düşünülmektedir.”*
- *Terör olayları*
- *15 Temmuz Askeri Darbe Girişimi*
- *Politik Nedenler*
- *Yılbaşı Eve Reina gece kulübü saldırısı*
- *Rahip Andrew Brunson*
- *Emniyet ve Güvenlik şeklinde sıralanabilir.*

Kılavuz Kaptan

- *“Ülkenin diplomatik ve politik durumu ülkeye gelen kruvaziyer gemilerin sayısında meydana gelen azalmanın temel nedenidir.”*
- *“ Diğer bir neden ise kruvaziyer turizmindeki arz-talep dengesidir. Dünyada kruvaziyer gemilerin rotalarının tıpkı moda sektörü gibi dönemsel olarak (4-5 yıllık zaman dilimleri şeklinde) değiştiği görülmektedir. Günümüzde kruvaziyer seyahati tercih eden kesim Uzak Doğu güzergâhına yoğun ilgi oluşturmaktadır. Uzak Doğu rotaları bugünkü popülerliğini yitirdiğinde Amerika ağırlıklı rotalar ondan sonra ise Akdeniz ağırlıklı rotaların popüler olması beklenmektedir.”*

- *“Hükümet kruvaziyer şirketlerini desteklemek amacıyla romörkör sayısını azalttı, limanların maliyetlerini oldukça aşağı seviyelere çekmelerini teşvik etti ancak kruvaziyer şirketleri rota planlamalarını 2-3 yıllık periyodlar halinde oluşturdukları için, hükümet tarafından yapılan teşviklerin yansımaları henüz görülmemektedir. Liman maliyetleri de dahil olmak üzere çok uygun maliyetleri seçenekler sunulmasına rağmen şirketler rotalarına Türkiye’yi dahil edememektedirler. Bir sonraki planlama aşamasına daha iyimser sonuçlar ile karşılaşacağımızı öngörmekteyiz.”*

Sonuç

Bu çalışma da son yıllarda Türkiye limanlarına gelen kruvaziyer gemilerinin sayısında meydana gelen azalmanın olası nedenlerini saptamak amacıyla, Türkiye'nin en önemli limanlarından biri olan Ege Port'un Genel Müdürü, Yardımcı Operasyon Direktörü ve Kılavuz Kaptan ile yüz yüze röportajlar gerçekleştirilmiştir. Araştırma sorusu üzerine her bir katılımcı farklı nedenler göstermiş olsa da ortak nedenleri Türkiye'nin diplomatik ve politik durumu olarak öne çıkmıştır.

Küresel Kruvaziyer turizmi yıllık bazda % 7-10 artış göstermektedir. 2015 yılına kadar Türkiye Kruvaziyer turizmi istatistikleri ise dünya geneli ile paralel oranlarda artış göstermiştir. 2015 yılı sonrasında ise, siyasi ve diplomatik sorunların yanı sıra ülkede ortaya çıkan güvenlik unsuru oluşturan etmenler (Reina patlaması, askeri darbe girişimi) Türkiye'ye gelen kruvaziyer gemilerin sayısında büyük düşüşe neden olmuştur.

- 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen askeri darbe girişimi ve 2017 yılında yılbaşı gecesi gerçekleşen gece kulübü (Reina) saldırısı Türkiye'ye gelen kruvaziyer gemilerinin sayılarındaki düşüşün en önemli nedenleri olarak görülmektedir. Söz konusu güvenlik tehditleri, kruvaziyer yolcuların Türkiye'yi seyahat edilebilecek güvenli bir bölge olarak görmemelerine sebep olmuştur. Bulgular kısmında detaylı olarak açıklanan Rahip Brunson olayı, İstanbul Limanı'nın restorasyon çalışmaları nedeniyle kullanıma kapatılması, tüm Orta-Doğu'yu etkileyen PKK ve İŞİD tehditleri ve kruvaziyer sektörünün moda trendi olarak görülen rota eğilimleri çalışma sonucunda ortaya çıkan nedenler olmuştur.

2019 Yılı Toplam Kruvaziyer Yolcu Sayısı

LİMAN BAŞKANLIĞI	2019
	TOPLAM YOLCU
ALANYA	15.406
BODRUM	6.219
ÇANAKKALE	2.819
ÇEŞME	49.453
DİKİLİ	776
FİNİKE	598
GÖCEK	1.078
İSTANBUL	7.513
KUŞADASI	181.193
MARMARİS	35.830
YALOVA	11
TOPLAM	300.896

Kaynak: DTGM, 2020.

Teşekkürler.